

A be nem jelentett munkavégzés elleni európai Platform

Kockázatértékelés a hatékonyabb ellenőrzés érdekében

***Tanulmány a „Kockázatértékelés a
hatékonyabb ellenőrzés érdekében” témájú
konferencia programjából***

Ruslan Stefanov, Daniela Mineva és Stefan Karaboev

Vitosha Research EOOD (Központ a Demokrácia
Tanulmányozásáért csoport)

Madrid, Spanyolország, 2018. június 14. - 15.

JOGI NYILATKOZAT

Az alábbi információk esetleges felhasználásáért sem az Európai Bizottság, sem pedig a Bizottság nevében eljáró más személy nem tehető felelőssé.

A jelen kiadvány által tartalmazott információk nem feltétlenül tükrözik az Európai Bizottság hivatalos álláspontját. Jelen Ismeretterjesztő Kiadvány az európai platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére szolgáló és az (EU) 2016/344 határozattal létrehozott 2017-2018-as időszakra vonatkozó Munkaprogramjának részét képezi. A jelen kiadvány által tartalmazott információk nem feltétlenül tükrözik az európai platform hivatalos álláspontját.

Az Európai Unió szerzői jogának körébe nem tartozó anyagok bármilyen jellegű felhasználásához közvetlenül a szerzői jogok megjelölt jogosultjának/jogosultjainak engedélyét kell kérni.

Jelen kiadvány a Foglalkoztatás és a szociális innováció európai programjának („EaSI”) (2014-2020) pénzügyi támogatásával készült. További információért kérjük, tekintse meg a következő oldalt: <http://ec.europa.eu/social/easi>

Tartalomjegyzék

1. AZ EU KOCKÁZATÉRTÉKELÉSI RENDSZEREINEK JELENLEGI ÁLLAPOTA	5
2. KOCKÁZATÉRTÉKELÉS A HATÉKONYABB ELLENŐRZÉS, MEGELŐZÉS ÉS TUDATOSSÁGNÖVELÉS ÉRDEKÉBEN	6
3. A KOCKÁZATÉRTÉKELÉS FOLYAMATA: KULCSFONTOSÁGÚ ELŐFELTÉTELEK	9
3.1. Kockázatértékelés, mint a stratégiai tervezés részeleme	9
3.2. A kockázatértékelési rendszerek fejlesztésének fázisai és komplexitási szintjei.....	10
3.3. A politikai és felsővezetői támogatás biztosítása	11
3.4. A sikerhez fontos tényezők és kihívások	11
4. A KOCKÁZATÉRTÉKELÉSI RENDSZER KIÉPÍTÉSE: MUTATÓK KIVÁLASZTÁSA.....	15
4.1. Módszertani fejlesztés és információforrások.....	15
4.2. Mutatók/figyelmeztető jelek listája	16
5. A KOCKÁZATÉRTÉKELÉSI RENDSZEREK FELÜLVIZSGÁLATA	18
6. SZAKPOLITIKAI JAVASLATOK.....	20
SZAKIRODALMI JEGYZÉK	21

Rövidítések

AEAT	Agencia Tributaria/Adóhatóság (Spanyolország)
CSD	Központ a Demokrácia Tanulmányozásáért csoport (Bulgária)
Dimona	Déclaration IMmédiante/ONmiddellijke Aangifte (Belgium)
DSN	Déclaration Sociale Nominative/Nominális Társadalmi Nyilatkozat (Franciaország)
ELA	Európai Munkaügyi Hatóság
ERGANI	Az alkalmazottak munkaóráinak regisztrálására szolgáló rendszer (Görögországban, Cipruson és Belgiumban használatos)
ESCORT	Görögország, Írország és Svédország kockázatértékelési rendszereinek részét képező szoftver
FOGASA	Fondo de Garantia Salarial/Bérgarancia Alap (Spanyolország)
GDPR	Általános Adatvédelmi Rendelet
GPLA	Gemeinsame Prüfung lohnabhängiger Abgaben/Az összes munkabérrel kapcsolatos illeték együttes vizsgálata (Ausztria)
HMRC	Her Majesty's Revenue and Customs/Az Egyesült Királyság adó- és vámhatósága
IMI	Belső piaci információs rendszer
INSS	Instituto Nacional do Seguro Social/Nemzeti Társadalombiztosítási Intézet (Spanyolország)
INTEGRA	Az ellenőrzések eredményességének értékelésére szolgáló rendszer
LIMOSA	Landenoverschrijdend Informatiesysteem Migratie Onderzoek Sociaal Administratief (Belgium)
MEYSS	Foglalkoztatási és Társadalombiztosítási Minisztérium, Spanyolország TÁ-ok Tagállamok
OASIS	Társadalombiztosítási Felügyelet Csalás Elleni Szervezet (Belgium)
OECD	Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet
PAYE	Pay as You Earn eszköz (Egyesült Királyság)
RED.ES	A közszolgáltatások digitalizálását célzó szervezet (Spanyolország)
SEPE	Servicio Público de Empleo Estatal/ Állami Közfoglalkoztatási Szolgálat (Spanyolország)
TGSS	Tesorería General de la Seguridad Social/Általános Társadalombiztosítási Pénztár (Spanyolország)
HÉA	Hozzáadottérték-adó
BNJM	Be nem jelentett munkavégzés

1. AZ EU KOCKÁZATÉRTÉKELÉSI RENDSZEREINEK JELENLEGI ÁLLAPOTA

Kulcsfontosságú, hogy a célzottabb végrehajtás, oktatás és megelőzés érdekében kockázatértékelési rendszerek kerüljenek alkalmazásra. Jelen ismeretterjesztő kiadvány a 2018. június 14-15. között Madridban tartott „Tematikus konferencia: Kockázatértékelés a hatékonyabb ellenőrzés érdekében” fő következtetésein alapul. Egyben a 2017-es, adatbányászatról szóló konferencia megállapításaira is épít¹. A munkaértekezlet megállapította, hogy a tagállamok a be nem jelentett munkavégzés kockázatának értékelésére szolgáló eredményes és hatékony eszközök és módszerek kidolgozásának különféle szakaszaiban járnak. Kevés kivétellel a tagállamok a hatékony kockázatértékelési rendszerek kidolgozásának még korai szakaszában járnak. Számos tagállam még mindig egyszerű teljesítménymutatókra és adatbázisokra támaszkodik, melyek nem mindig megfelelőek a kockázatértékelési feladatok teljesítéséhez. Egyes tagállamok a kockázatok értékelésekor és adatbázisok létrehozásakor olyan bevett gyakorlaton alapuló „arany szabály” jellegű teljesítménymutatókra hagyatkoznak, melyek nem minden esetben hatékonyak a kockázatértékelésben. A konferencia lehetővé tette az együttműködést és az eszközök tökéletesítését célzó, egymástól való tanulást a fejlett és a jelenleg is fejlesztés alatt álló kockázatértékelési rendszereket alkalmazó tagállamoknak.

A madridi munkaértekezleten részt vevő felek kiemelték, hogy a tagállamok által alkalmazott kockázatértékelési rendszerek jelenleg inkább **ágazat specifikusak**, mint jelenség specifikusak (be nem jelentett munkavégzés). Ezen felül legtöbbjük **pragmatikus megközelítést** alkalmaz, amelynek részeként azonosítják a hatóságok adatbázisaiból rendelkezésre álló adattípusokat és meghatározzák, azokat hogyan lehet a legjobban felhasználni. Jellemző, hogy a munkaügyi felügyeletek felhasználják vagy megpróbálják összekapcsolni saját erőforrásaikat az adóhatóságok adatbázisaival és lehetőségeket keresnek a fejlettebb kockázatértékeléssel rendelkező tagállamok rendszereihez való kapcsolódásra. Azonban úgy tűnik, hogy nincs tagállam, amely **stratégiai megközelítést** alkalmazna, azaz egyik sem indul ki a be nem jelentett munkavégzés azon típusából, melynek kezelése stratégiai célkitűzése (pl. borítékban fizetett munkadíjak, színlelt önfoglalkoztatás, stb.), ez alapján meghatározva a szükséges adatok típusát és az ezek összegyűjtésére szolgáló lehetséges forrásokat. A jelenleg alkalmazott, pragmatikus megközelítésen alapuló kockázatértékelési modell a felelős szervezet rendelkezésre álló általános adatainak azonosításából indul ki, majd üzleti elemző szolgáltatását veszi igénybe a kockázatot jelentő ágazat (pl. otthoni ápolás, mezőgazdaság, kiskereskedelem, vendéglátás, turizmus, stb.) elemzéséhez és a további analízis részletesebb információkkal való bővítéséhez. Az elemző az ágazat kvalitatív elemzését hajtja végre és megállapítja, milyen adatok elérhetők, hogyan alkalmazhatók a be nem jelentett munkavégzés tekintetében és összevethetők-e a meglévő általános adatokkal. Az ágazati megközelítés alkalmazása előnyös, mivel lehetővé teszi a hatóságok számára, hogy valós üzleti profilt állítsanak fel az ágazatról, nyomon kövessék az esetleges új fejleményeket és hatékonyabban reagáljanak az esetleges újonnan megjelenő, be nem jelentett munkavégzésre irányuló próbálkozásokra. Így, például, ha egy hotel adott számú szobával rendelkezik, a hatóságok tisztában lesznek az azok kiszolgálásához szükséges alkalmazottak számával és extrapolálhatják fizetendő munkadíjaikat, jövedelemadójukat és társadalombiztosítási járulékaikat. Ezeket az üzleti profilból eredő előrejelzéseket aztán összehasonlítják a hivatalosan bejelentett adatokkal, valamint az ellenőrzések során gyűjtött információkkal.

¹ További információért lásd: Vezetői összefoglaló - Tematikus felülvizsgálati munkaértekezlet az adatbányászatról a hatékonyabb végrehajtás érdekében, 2017. és Ismeretterjesztő kiadványi forrás - Adatbányászat a hatékonyabb végrehajtás érdekében, 2017.

2. KOCKÁZATÉRTÉKELÉS A HATÉKONYABB ELLENŐRZÉS, MEGELŐZÉS ÉS TUDATOSSÁGNÖVEDELÉS ÉRDEKÉBEN

A konferencia kulcsfontosságú megállapítása az volt, hogy a kockázatértékelési rendszerek lehetővé teszik a be nem jelentett munkavégzés kezelésének terén a tisztán reaktív rendszerekből az aktívabb megközelítések felé való elmozdulást. A résztvevők egyetértettek, hogy egy jó kockázatértékelési rendszernek **nem csak végrehajtási intézkedéseket kell** lehetővé tennie a hatóságok számára, **de célzottabb megelőzést is**. A munkaértekezlet megbeszéléseinek tanulsága, hogy a tagállamoknak, ajánlott eljárásként, külön megelőzési tervet kell hozzáadniuk kockázatértékelési rendszereikhez.

Belgiumban a fejlett, információtechnológiai alapú kockázatértékelési rendszer bevezetése biztosította, hogy a kockázatértékelési rendszer által a felső 5%-ba sorolt vállalatok 90%-a eredményesen ellenőrizhető legyen. Összességében a rendszer lehetővé tette az összes ellenőrzés sikerességi arányának 35%-ról 75-80%-ra való emelését.

A Tematikus felülvizsgálati munkaértekezlet kimutatta, hogy a legtöbb tagállam továbbra is elsődlegesen detektálás és végrehajtás céljából alkalmaz kockázatértékelési rendszert. Azonban, ahogy azt a fejlettebb kockázatértékelési rendszerekkel rendelkező tagállamok példái mutatták, **a jövő kockázatértékelési rendszerei a be nem jelentett munkavégzés kezeléséhez a megelőzés aktívabb formái felé kell, hogy elmozduljanak**. A megelőzést célzó megközelítések alkalmazásával az üzletek számára erősebb az ösztönzés, hogy a be nem jelentett munkavégzésről, kevesebb erőforrás alkalmazásával, áttérjenek a bejelentett munkagyakorlatra.

A munkaértekezlet résztvevői kiemelték, hogy a **megelőzést** a legmagasabb szinten, szisztematikusan **szakpolitikai prioritásként kell megvalósítani**. Általános például a kockázatértékelési rendszerek között, hogy a kimenő adatok (magas szintű kockázat azonosítása) mennyisége miatt lehetetlen a hatóságok számára a nyomon követő vizsgálatok végzése. Amennyiben a kockázatértékelési rendszerek magas számban fedeznek fel kockázatos eseteket, hatékonyabb, ha azoknál megelőző intézkedések útján stimulálják a szabályozást. Az oktatást célzó intézkedések és más viselkedésváltozásra irányuló megközelítések hatásosabbnak bizonyultak az önkéntes megfelelés eseteinek növelésében. Minden tagállamban számos oktatással foglalkozó partner található, akik a be nem jelentett munkavégzés kezeléséhez kapcsolódó további oktatást biztosíthatnak. Ezzel a hatóságok oktatási céllal, az önkéntes megfelelés elérésének érdekében fordulhatnak a nem vizsgált vállalatokhoz.

Példa

Spanyolországban a munkaügyi felügyeleti hatóságok 14 000 tájékoztató levelet küldtek ki az általuk kockázatosnak ítélt vállalatok számára (ahol az összes vagy a legtöbb munkavállaló áttért a részmunkaidős foglalkoztatásra), de nem rendelkeztek megfelelő erőforrásokkal az ellenőrzések azonnali végrehajtásához, így körülbelül 15% módosította a munkaügyi hivatalnak benyújtott nyilatkozatát. Ez jó példa arra, hogy hogyan lehet korlátozott erőforrásokkal jelentős eredményt elérni (áttérni a be nem jelentett munkáról a bejelentett munkavégzésre).

A konferencia értekezései kimutatták, hogy az ellenőrzések kiválasztása során **számos tagállam kockázatértékelési rendszere jelentős mértékben támaszkodik visszaélések bejelentésére szolgáló forródrótokra/panasztételi eszközökre**. Egyes tagállamokban minden bejelentett panaszt kivizsgálják, anélkül, hogy szűrésre szolgáló mechanizmust alkalmaznának, mellyel kiválaszthatók lennének a be nem jelentett munkavégzés nagyobb kockázatára utaló panaszok. Az egyik probléma azzal, ha csak panasztételre hagyatkoznak, hogy az egyes ágazatok és üzletek körében kevésbé elterjedt, mint másoknál. Így használatuk ahhoz vezethet, hogy nem a be nem jelentett munkavégzés tekintetében legkockázatosabb, hanem az aktív panasztételre leghajlamosabb területeket célozzák. A kockázatértékelési rendszerek fejlesztése és alkalmazása hatékonyabb megelőzést és végrehajtási eljárást tesz lehetővé, így ágazattól függetlenül nagyobb lesz a valószínűsége a be nem jelentett munkavégzés feltárásának és büntetésének.

A másik szempont a benyújtott panaszok minősége és relevanciája. A panaszokat általában munkavállalók, szakszervezetek vagy anonim egyének (gyakorta volt munkavállalók és volt üzletfelek) nyújtják be. A konferencia szakértői azonban egyetértettek, hogy nem kell előírni minden panasz kivizsgálását. Kiemelték, hogy a panaszok hasznosak a legújabb trendek és az új vagy legelterjedtebb csalási rendszerek felfedezésében. Azoknál, melyek kockázatot jelentenek (különösen, ha az adott vállalat más figyelmeztető jelek alapján kockázatosnak ítéltető), ellenőrzés végezhető a panasz információi (pl. egy munkavállaló nem kapta meg munkabérét) és a nyilvántartások/adatbázisok (pl. az adóhatóságnak tett havi bevallások a kifizetett munkabérek után) hivatalos adatainak összehasonlítása által.

A jelzések rendszere (ideértve az anonim jelzéseket is), melyre számos ország felügyelete ma is elsődlegesen támaszkodik, remek eredményeket kínál. **Cipruson**, például, a jelzések lekövetése felelős a be nem jelentett munkavégzés eseteinek felfedezésének 99%-áért. Felmerül azonban a kérdés, hogy ezek-e a legproblematisabb vagy a kiemelt fontosságú esetek. Az **Egyesült Királyságban** a HMRC 50:50% arányban támaszkodik a panasztételre és a kockázatértékelésre, mivel problémaként jelentkezik a panaszokon alapuló rendszernél, hogy vannak olyan üzleti és földrajzi területek, melyekről kevés panasz érkezik (panasztétel szempontjából „némák”).

A munkaértekezleten bemutatott példák alapján a kockázatértékelési rendszer munkájának kulcsfontosságú eredménye (kimenete) általában **a vállalatok rangsorolása** a kockázat mértéke alapján (pl. Belgium), a „nem kockázatos - közepes kockázatú - magas kockázatú” vállalatok „zöld - sárga - piros” kategóriákba sorolása (Litvánia), az üzleti szabályokon alapuló prediktív minták, és a be nem jelentett munkavégzés/csalás addig nem vizsgált vállalatoknál és szektoroknál fennálló valószínűsége alapján elkészített „hő térképek” (Spanyolország).

A legtöbb tagállam **ágazati megközelítést** alkalmaz, mivel ez lehetővé teszi az üzlet jellemzőinek megértését és idővel, a végrehajtást és megelőzést célzó megközelítések kialakítását. A hatóságok általában üzleti profilt állítanak fel az ágazatról, amely lehetővé teszi számukra a fejlemények követését és a magasabb felkészültséget. Miután kiismerték az ágazatot, tisztában vannak vele, hogy a szereplők milyen nyilvántartásokat vezetnek és a hatóságoknak a hatékonyabb kockázatértékelési rendszer kiépítése mellett milyen nyilvántartásokat kell megszerezniük.

Példa

Az **Egyesült Királyságban** és **Belgiumban** a fejlettebb kockázatértékelési rendszerek kialakítása során szerzett tapasztalatok demonstrálták, hogy az üzleti ágazattal és szociális partnerekkel való együttműködés kritikus fontosságú abban, hogy a hatóságok kiismerhessék egy adott iparág működését. Ez az alaposabb megismerés kulcsfontosságú elem a hatékony kockázatértékelési modell felállításában. A partnerek rálátást biztosítanak az üzleti folyamatokra, és ugyanakkor korai előrejelzést és megfelelőséget/megelőzést biztosítanak a be nem jelentett munkavégzés terén.

A szakértők megtárgyalták annak szükségességét, hogy a kockázat minden típusánál és szintjénél a legmegfelelőbb **eljárás** kerüljön alkalmazásra. Egyetértettek, hogy nem minden kiváltó oknak/teljesítménymutatónak/figyelmeztető jelnek kell automatikusan további kivizsgálást maga után vonnia, illetve ezek nem kell, hogy automatikus kivizsgálást eredményezzenek, mivel más megközelítéseket is fontolóra lehet venni. A lehetséges eljárások teljes körébe tartozik például:

- Az oktatás, tudatosságnövelés és információs eszközök használata a kockázatos ágazatban/vállalatoknál
- Egyéb megelőző vagy viselkedésváltozásra irányuló megközelítések alkalmazása (pl. figyelmeztetés egy hónappal a vizsgálat előtt; a viselkedés vagy a bejelentett információk megváltoztatását kérő figyelmeztető levelek/üzenetek)
- Célzottabb vizsgálatok
- További, eseti alapon végzett kivizsgálások
- Politikai / jogszabályi változások

Szisztematikus beavatkozások (pl. új együttműködések létrehozása az illetékes hatóságok között).

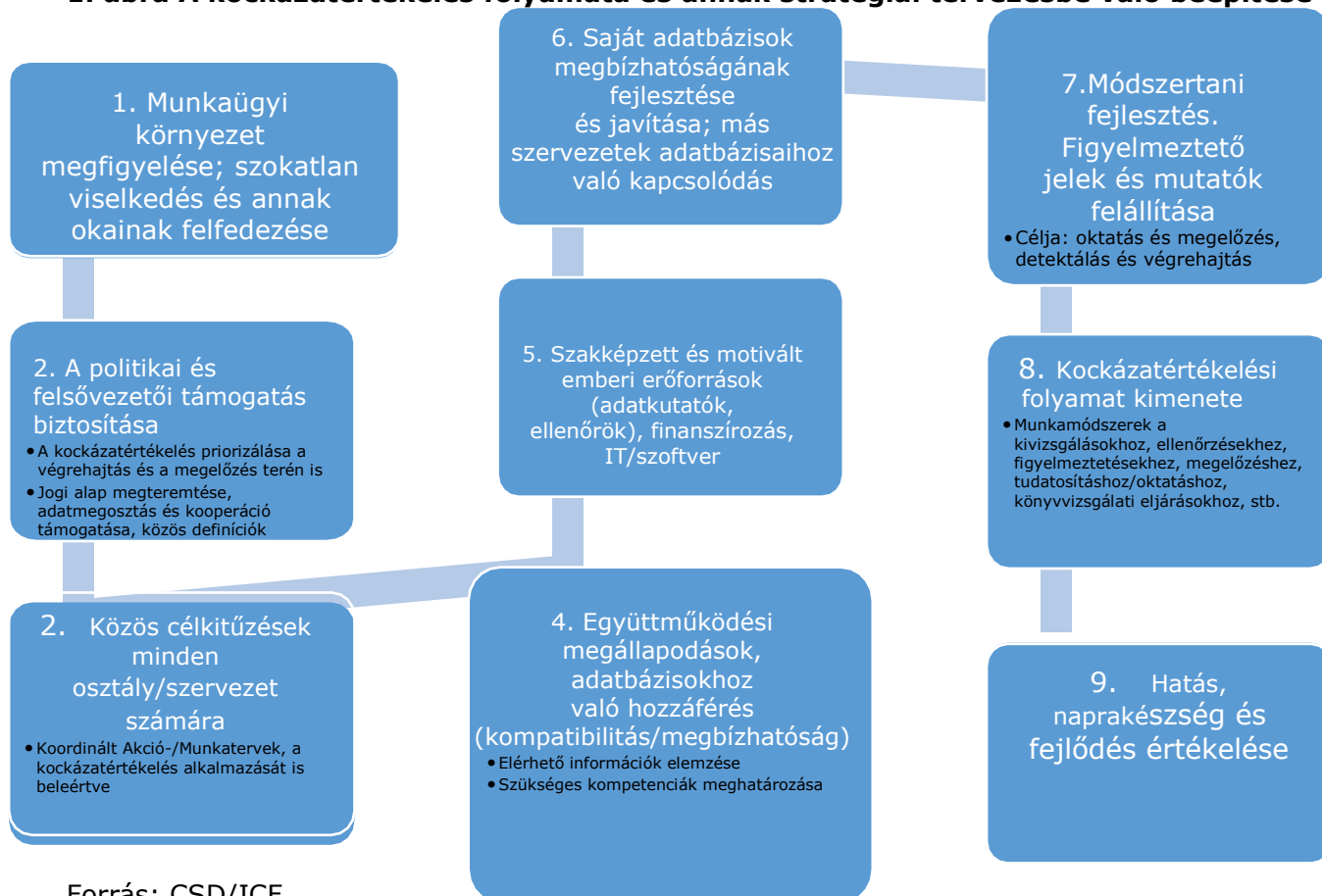
² (Európai Platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére, 2018. június 14.-15.)

3. A KOCKÁZATÉRTÉKELÉS FOLYAMATA: KULCSFONTOSSÁGÚ ELŐFELTÉTELEK

3.1. Kockázatértékelés, mint a stratégiai tervezés részeleme

A szakértők kiemelték, hogy fontos beépíteni a kockázatértékelést az átfogó stratégiai tervezésbe, nem csak intézményi szinten, de, ideális esetben, az összes illetékes hatóság közös/koordinált tervezésének tekintetében is. Így a kockázatértékelés hatásának értékelése információt biztosítana a különálló intézmények teljesítményének átfogó értékeléséhez. Horvátország Munkaügyi Felügyelete például megosztotta, hogy az alkalmazott kockázatértékelés alapján heti és havi Munkaterveket készít, felsorolva a kockázatot jelentő munkáltatókat. A Spanyol Munkaügyi és Társadalombiztosítási Felügyelet új Stratégiai Tervet vezetett be a 2018-2020 közti időszakra, melynek részeként a Csalásellenes Eszköz Egység adatbányászatot végez, a digitalizáció és az információtechnológiai eszközök használata fejlesztésre kerül, képzést tartanak és adatmegosztást célzó együttműködési megállapodásokat kötnek³.

1. ábra A kockázatértékelés folyamata és annak stratégiai tervezésbe való beépítése

Forrás: CSD/ICF.

3.2. A kockázatértékelési rendszerek fejlesztésének fázisai és komplexitási szintjei

A belgiumi résztvevő mutatta be az EU egyik legfejlettebb elektronikus kockázatértékelési rendszerét,⁴ mely bizonyítja, hogy a kockázatértékelési rendszerek fejlesztése során a komplexitásnak különféle fázisai és szintjei lehetnek:

1. Meglévő adatbázisok szerinti **üzleti szabályokon és riasztásokon alapuló megközelítések** (hasznos, de lassú). Spanyolország szintén üzleti szabályokon és vizsgálati tapasztalatokon alapuló prediktív mintákat használó eszközt alkalmaz, amelynek segítségével a vizsgálatok hatékonyságát másfél év alatt 17-18%-ról több, mint 30%-ra növelték.
2. **Újszerű automatizált megközelítések** - prediktív modellképzés, hálózati analitika és adatbányász algoritmusok kombinálása (gyorsabb és vizuális kontextust kínál az ellenőröknek).
3. **Analitikai/kockázati modellek, integrált munkakörnyezetbe ágyazva** (jelenleg fejlesztés alatt Belgiumban).

Hasonlóképp, Spanyolország hatékony adatbázist épített ki (2007-ben) és alkalmaz, melyet később a különféle nemzeti hatóságokkal kötött számos együttműködési megállapodás alapján bővítettek ki. Az adatbázis jelenleg azon bejegyzetlen munkavállalókról (a Munkaügyi Minisztérium és munkanélküliséggel foglalkozó hatóság adatai alapján) kínál információt, akik segélyben (munkanélküli-támogatás, nyugdíj, stb.) részesülnek, de nem jogosultak rá (a bérgarancia alap adatai alapján), stb.

³ (Európai Platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére, 2018. június 14.-15.)

⁴ (Európai Platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére, 2018. június 14.-15.)

3.3. A politikai és felsővezetői támogatás biztosítása

Minden szakértő egyetértett, hogy a kockázatértékelési rendszerek hatékonyságához politikai elkötelezettség, felsővezetői támogatás és az összes minisztérium, ügynökség és felügyelet által osztott közös célkitűzések szükségesek.

A munkaértekezleten kínált számos példa demonstrálja, hogy milyen fontossággal bír a politikai vezetés és nemzeti koordináció. Két éve még a be nem jelentett munkavégzés nem jelentett politikai problémát **Horvátországban**. Azonban 2017 óta bekerült a politikai programba és munkacsoportot hoztak létre. Több, mint tíz minisztérium és ügynökség gyűlt össze és, akkor először, tett kötelezettségvállalást az együttműködésre, információ- és adatmegosztásra. Érdemes megjegyezni, hogy csak ez a politikai támogatás hívta fel különböző közszervezetek figyelmét a társaik útján elérhető információk típusaira és azok integrálásának lehetőségére. 2012. szeptembere és decembere között **Spanyolországban** a kormány törvények sorát fogadta el a különféle területeken felmerülő csalások, például adóügyi, foglalkoztatási és társadalombiztosítási csalások elleni küzdelem jegyében. Új szabálysértések és magasabb rendű, flexibilisebb szankciók kerültek bevezetésre a munkaügyi bűncselekmények és büntetések törvényeinek körében, specializált munkacsoportokat alapítottak, és a különféle hatóságok együttműködési megállapodásokat kötöttek. 2015-ben létrejött a Nemzeti Csalásellenes Hivatal, melynek szerepkörét 2018 áprilisában tovább bővítették. A Hivatal célkitűzése, a 2018-2020-as tervei szerint, a be nem jelentett munkavégzés elleni harc (mely az együttműködési platformokra, e-kereskedelemre és gyakornokokra is kiterjed) és a szolgáltatások minőségének felmérése. Ezen intézkedések eredményeképp 2012 és 2017 között félmillió be nem jelentett munkavállalót tártak fel; a foglalkoztatás szabályozva lett. Összesen 346 065 ideiglenes munkaszerződést alakítottak határozatlan idejű (állandó munka-) szerződéssé. Megközelítőleg 100 000 ellenőrzés végrehajtása után 82 000 regisztrált alkalmazottról derült ki, hogy semmilyen szolgáltatást nem végeztek, törlésre kerültek a társadalombiztosítási nyilvántartásból. A tevékenységek céljai és központi területei az éves Akciótervekben nemzeti szinten kerülnek felsorolásra; ezeket az Akcióterveket helyi szintű bevezetés céljából elküldik a regionális hivataloknak. **Belgium** kockázatértékelési rendszere, amely lehetővé tette, hogy az ellenőrzések sikeressége 35%-ról 75-80%-ra emelkedjen, a volt miniszterelnök szakértelméből merített, aki a Crossroads Bank első igazgatója lett és aki határozottan szorgalmazta a közigazgatás egyszerűsítését. Ahogy arra belgiumi szakértők is rámutattak, a felfelé építkező folyamatról sem szabad megfeledkezni – a támogatás és finanszírozás megszerzéséhez fontos, hogy a munkaügyi felügyeletnek bemutassák a törvényhozóknak a kockázatértékelési rendszer kiépítésének lehetőségeit és előnyeit.

3.4. A sikerhez fontos tényezők és kihívások

A szakpolitikai támogatás mellett az eredményes és hatékony kockázatértékelési rendszer kidolgozásának és megvalósításának más kulcsfontosságú előfeltételei is vannak⁶.

⁵ (Európai Platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére, 2018. június 14.-15.)

⁶ (Európai Platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére, 2018. június 14.-15.)

2. ábra Kulcsfontosságú előfeltételek egy kockázatértékelési rendszer kiépítéséhez

Minimális követelmények

- Olyan szervezeti kultúra és struktúra, melyben a kockázatértékelés folyamata nincs elszigetelve, hanem a szervezeti jelentéstétel, döntéshozatal és vezetés alapvető részét képezi
- Folyamatos szakpolitikai egyetértés és támogatás és engedélyező jogalkotás
- Partnerek (i) más kormányügynökségek; (ii) vállalatok; (iii) szociális partnerek köréből
- Tapasztalatok és visszajelzések a helyszíni ellenőröktől (az ellenőröké a végső szó)
- A közigazgatási szervek közt közösen használt fogalommeghatározások
- Emberi és technológiai erőforrások és egy megvalósító ezek összekapcsolására
- Siker demonstrálása (a törvényhozók és a társadalom felé)

Idő és erőforrások

- 10 év és többmillió euró (pl. Belgium esete alapján)
- Ellenőrök képzése

Átvezethetőség

- Előfordulhat, hogy a szükséges szoftver más használatban van valahol az EU-n belül (pl. lásd Belgium
 - Ciprus – Görögország; Spanyolország – Románia eseteit)
- Adatvédelem biztosítása
- Közös jogi alap
- Források
- Uniós dimenzió: közös azonosítószámok (pl. HÉA, társadalombiztosítási szám).

Forrás: CSD/ICF.

Spanyolország jó példa a **szervezeti felépítés** kialakítására és a szakpolitikai támogatás és más szervekkel való együttműködés elérésére. Spanyol szakértők kifejtették, hogy az új munkaügyi és társadalombiztosítási ellenőrzésekről szóló törvény 2015-ös bevezetésével független ügynökséget (a spanyol Csalásellenes Hivatal) hoztak létre a be nem jelentett munkavégzés elleni küzdelem céljából. Spanyolországban a regionális kormányzati egységek is koordinálnak egymással és a szociális partnerekkel⁷. A belga Nemzeti Társadalombiztosítási Hivatal kockázatkezelését egy 12 üzleti elemzőből és adatkutatóból (mérnöki tudomány, tudomány, kriminológia terén mesterszintű vagy doktori diplomával rendelkező) álló központi csapat és egy 400 ellenőrből és 100 közigazgatási dolgozóból álló, munkaterületen vagy helyszínen dolgozó csapat támogatja. Ők felelősek a) a kockázatok nagy adatbázisok alapján végzett felderítéséért (előrejelzések, rangsorolás, vizualizálás, jelentések elemei, szimulációk, több, mint 50 be nem jelentett munkavégzéssel kapcsolatos jelenség megfigyelése) és b) vizsgálatokért, esetkezelésért és szakpolitikai értékelésért és előkészítésért. A szakértők adatbányászatot folytatnak az azonosított kockázati tényezőkkel és helyzetekkel kapcsolatban álló feleknél tipikus jellemzők és viselkedés területén és összesített pontszámokat állítanak fel egy vagy több szervezettípus azonosítója alapján: társadalombiztosítási azonosítószám, munkáltató, külföldi vállalkozás, munkaterület, stb. Spanyolországban az Akcióterveket az Adóhatósággal és más illetékes szervekkel közösen készítik el, így közös tevékenységeket (pl. ellenőrzések, vizsgálatok) dolgoznak ki⁸.

⁷ (Európai Platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére, 2018. június 14.-15.)

⁸ (Európai Platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére, 2018. június 14.-15.)

A munkaértekezlet során azonosították az eredményes és hatékony kockázatértékelési rendszer kidolgozásának sikeréhez hozzájáruló fő tényezőket; ilyenek például9:

- Minden minisztérium, ügynökség és felügyelet által osztott közös célkitűzések
- Megbízható adatbázis és a minden adatbázissal való interoperabilitás/kompatibilitás biztosítása
- Együttműködési megállapodások vagy jól működő partnerségek a hatóságok között
- Gyakorlati alapú tanulás (politikai, funkcionális és operatív részvétel, mikor a technikusoknak/programozóknak/IT-szakembereknek elmagyarázzák, mire van szükség)
- Helyszíni munkát végző ellenőrök bevonása a rendszer fejlesztésébe és tesztelésébe
- Az adatbázisok és gyakorlati tapasztalatok közti kapcsolatok felfedezésére képes adatkutatók bevonása
- Gyakorlati alapú tanulás (politikai, funkcionális és operatív részvétel, mikor a technikusoknak/programozóknak/IT-szakembereknek elmagyarázzák, mire van szükség)
- Teljesítménymutatók keresése más területeken (az egy adott területen felmerülő nemmegfelelőség más területeken is nemmegfelelőséghez vezet)
- Az új kockázatértékelési rendszer előzetes gyakorlati tesztelésének elvégzése (megvalósíthatósági példa)
- Üzleti és szociális partnerekkel való munka és az ágazati megközelítés alkalmazása (ágazattal kapcsolatos tudás felhasználása a családi tervek működésének megállapítása során)
- Türelem (a rendszer kiépítése 1-3 évet is igénybe vehet)
- A közigazgatási szervek közt közösen használt fogalommeghatározások bevezetése
- Jogszabályi változások és fejlesztések (pl. a minden panasz kivizsgálását előíró szabályok eltörlése; olyan jogszabály elfogadása, amely lehetővé teszi, hogy az adóhatóság havonta naprakész információkat kapjon a munkabérek nem fizető munkáltatókról, illetve hogy a cégjegyzékek/cégbíróságok hasznot és pénzforgalmat leíró adatokat szolgáltatassanak számára, stb.)¹⁰

A be nem jelentett munkavégzés jelensége dinamikus és alkalmazkodik a munkaerő-piachoz és társadalmi-gazdasági tendenciákhoz, időbeli és földrajzi távlatokban is korlátozva a beazonosított „figyelmeztető jelek” vagy kockázati mutatók univerzális alkalmazhatóságát.¹¹ A munkaértekezlet résztvevői kiemelték még a **kihívásokat**, melyekkel szembe kell, hogy nézzenek egy hatóság megfelelő kockázatértékelési rendszerének kidolgozása során. Ilyenek például az adatok minősége/megbízhatósága, az adatvédelmi problémák, a módszertani hiányosságok/egyértelmű figyelmeztető jelek hiánya, az egybekapcsolt adatbázisok/nyilvántartások hiánya, stb.¹²

1. Adatok elérhetősége és létrehozása. A tagállamok nem prioritizáltak semmilyen olyan kezdeményezést, amely a be nem jelentett munkavégzés kezeléséhez szükséges információ létrehozására irányulna. Mivel az egyes kockázati tényezők számos tekintetben eltérnek, a rangsorolás és a kockázatok prioritizálása nélkülözhetetlen, szükséges például pénzügyi tekintetben, illetve a megfelelő kezelés vagy a kívánt hatás tekintetében¹³.

2. Jogi akadályok és kötelezettségek (pl. adatvédelmi törvények; a minden anonim jelzés/panasz ellenőrzését előíró, eredménytelen és időigényes törvények, stb.).

3. Ellenőrök hiánya, statisztikával és kockázatkezeléssel foglalkozó személyek hiánya (pl. csak jogi diplomára van szükség, hogy valaki munkaügyi felügyelő lehessen); finanszírozás hiánya; vállalatok nagy száma; panaszok nagy száma (ez akadályozza a más típusú ellenőrzéseket, míg a panaszok többnyire irrelevánsnak vagy hamisnak bizonyulnak (pl. Horvátországban az erőfeszítések 60%-a, a panaszok kivizsgálására irányul, amelyek legtöbbje hamis vagy helytelen, de meg kell határozniuk, hogyan használhatják fel ezeket a panaszokat a kockázattértékelési rendszer létrehozásához és a hatékonyság fokozásához; Lettországon, ha a kérdéses személy azonosítható, a munkaügyi felügyelet köteles egy hónapon belül visszajelezni a panaszra).

4. Adatvédelemmel kapcsolatos kérdések. A hatóságok közti információ megosztás tekintetében számos különbség van az EU országai között:

- Az Egyesült Királyságban a hatóságoknál bevett gyakorlat a közös ellenőrzések végrehajtása; ilyen ellenőrzésekben részt vesz a HMRC, a rendőrség, a munkaügyi és más hatóságok. Az adatok, pl. a feketelisták, Norvégiában és az Egyesült Királyságban is szabadabban elérhetők.
- Németországban a hatóságoknak jogszabályok írják elő az információ megosztást. Az ország szigorú adatvédelmi törvényei azonban megkövetelik, hogy a hatóságok egymástól információt kizárólag eseti alapon igényeljenek. Nincsenek közös vagy megosztott adatbázisok.
- Lettország szintén korlátozza az adatok publikálását és a kockázati rangsor bíróságokkal és ügyességgel való megosztását.
- Írországban a munkaügyi hatóságok megosztják információikat a rendőrséggel.
- A balti államok a múltban jó eredményeket értek el az információ megosztás terén.

Általános Adatvédelmi Rendelet (GDPR)

A munkaértekezlet sok résztvevője fejezte ki az intézmények közötti információ megosztással kapcsolatos aggodalmát és emelte ki a jogi titoktartás és adatvédelmi eljárások során felmerülő általános bizonytalanságot, mely már az Általános Adatvédelmi Rendelet (GDPR)¹⁴ bevezetése előtt is jelen volt. A javasolt megoldás erre a problémára az aktuális nemzeti jogszabályok/szabályozások frissítése az adatcserével kapcsolatos kötelezettségek belefoglalásával. A résztvevők kiemelték továbbá a GDPR alkalmazásával kapcsolatos további gyakorlati útmutatók szükségét, ideális esetben azzal a feltételezéssel, hogy az összegyűjtött információkat a munkaügyi hatóságok minden esetben „újrahasznosítják”, „törvényes kötelezettségeik céljával dolgozzák fel”, és „védik”, melyet a Rendelet már kutatás céljából lehetővé tesz.

⁹ (Európai Platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére, 2018. június 14.-15.)

¹⁰ (Európai Platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére, 2018. június 14.-15.)

¹¹ (Európai Bizottság, A Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága, 2017)

¹² (Európai Platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére, 2018. június 14.-15.)

¹³ (Európai Platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére, s.d.)

4. A KOCKÁZATÉRTÉKELÉSI RENDSZER KIÉPÍTÉSE: MUTATÓK KIVÁLASZTÁSA

4.1. Módszertani fejlesztés és információforrások

A munkaértekezlet résztvevői kiemelték, hogy a kockázatértékelési módszertan fejlesztése nagyban függ a rendszer kívánt stratégiai középpontjától (be nem jelentett munkavégzés típusa, ágazat, stb.), valamint az adatok elérhetőségétől és hozzáférésétől. Ennek megfelelően a teljesítménymutató több **típusát** különböztették meg:

- Szakpolitika által vezérelt és ellenőrzés által vezérelt (a gyakorlatban azonosított problémák alapján);
- Ágazatközpontú;
- Bizalmas vagy nem bizalmas jellegű;
- Meglévő adatok (adatbázisok, ellenőrkötől érkező visszajelzés, jelek/panaszok, stb.) vagy újonnan létrehozott adatok alapján¹⁵.

A szakértők megjegyezték, hogy, tipikus esetben, a munkaügyi hatóságok az adóhatóságokkal való adatcserére vagy a tőlük letöltött adatokra hagyatkoznak, mely adatok magukba foglalnak bevétellel és ágazat specifikus tulajdonságokkal kapcsolatos információkat. Ezt követően az adatokat további külső forrásokkal, így például egy halászflootta GPS nyomkövetési információival, migrációs adatokkal, stb. kötik össze.

Az esemény során azonosított **információforrások** például: adatbázisok, nyilvántartások, „helyszínen” dolgozó ellenőrök és más szakértők, forródrót vagy visszaéléseket bejelentő jelentések útján (szakszervezetektől, alkalmazottaktól, állampolgárok által tett névtelen bejelentésekből) kapott jelzések/panaszok, büntetőeljárások/közigazgatási bírságok, valamint magán (fizetős) adatbázisok. A munkaértekezlet résztvevői megosztották az e források felhasználásával kapcsolatos gondolataikat is¹⁶.

A megvalósított kockázatértékelési folyamatok **megbízhatósági fokozata**, valamint a választott szervezeti stratégiák sikere nagyban függ az információ hozzáféréstől, a forrásoktól, az adatok teljességétől, és az olyan jellemzőkkel kapcsolatos információk időszerű lehívásától, mint a vállalati és gazdasági ágazati profilok, munkavállalók, korábbi ellenőrzések, alkalmazott szankciók és más hatóságok beavatkozásai, stb.¹⁷. A szakértők arra a következtetésre jutottak, hogy a kockázatértékelési rendszerek üzemeltetése során fontos számolni azokkal a vállalatokkal, melyek teljesen bejegyzetlenek, és így lehetetlen, hogy munkavállalóik megjelenjenek a munkaügyi hatóság elsődleges vagy kezdeti adatbázisában.

¹⁴ (Európai Parlament és az Európai Tanács, 2016. április 27.)

¹⁵ (Európai Platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére, 2018. június 14.-15.)

4.2. Mutatók/figyelmeztető jelek listája

Kulcsfontosságú, hogy a felelős hatóságok olyan **megvalósítható kockázatértékelési mutatókat készítsenek**, melyek könnyen mérhetők és nem vetnek fel adatvédelemmel vagy titoktartással kapcsolatos problémákat. Az alábbiakban a lehetséges teljesítménymutatók / figyelmeztető jelek nem teljeskörű listája olvasható, mely lista a kockázatértékelési módszertani fejlesztés alapjául szolgálhat. Hangsúlyozni kell azonban, hogy ez a lista szükség szerint bővíthető, ha az adott állami intézmény igényei megkövetelik.

Továbbá, az ágazatok be nem jelentett munkavégzési mintáinak változásai miatt, a kockázatértékelési teljesítménymutatóknak muszáj idővel fejlődniük és alkalmazkodniuk a változásokhoz. Ehhez új adatbázisok bevezetésére és a régiek eltávolítására lesz szükség, a kockázatértékelési rendszer alkalmazkodását követve. Ezen alkalmazkodás nélkül a kockázatértékelési rendszer a panaszok és olyan ágazatok felé fordulhat, ahol nem biztos, hogy előfordul be nem jelentett munkavégzés. Amikor teljesítménymutatókat építenek ki és más közigazgatási szervek adatbázisainak teljesítménymutatók forrásaiként való felhasználását fontolgatják, kulcsfontosságú szem előtt tartani, hogy **az adott területen felmerülő nemmegfelelőség más területeken is nemmegfelelőséghez vezet.**

A munkaértekezlet ötletbörzéi során a szakértők hangsúlyozták, hogy ezek a teljesítménymutatók figyelembe kell, hogy vegyenek minden **kivételt** és enyhítő körülményt. Így például a diákok és 25 évnél fiatalabbak általában részmunkaidőben dolgoznak, ez pedig nem tekinthető kockázati tényezőnek vagy kisebb súlyozással kell kezelni. Mikor a részmunkaidőben dolgozókat, mint a munkavállalók kockázatos csoportját vizsgáljuk, az adatokat össze kell vetni a munkaügyi adatbázisokkal, az adott személy nevére rákeresve, mivel lehetséges, hogy napi 4 órában dolgozik két külön munkáltatónál.

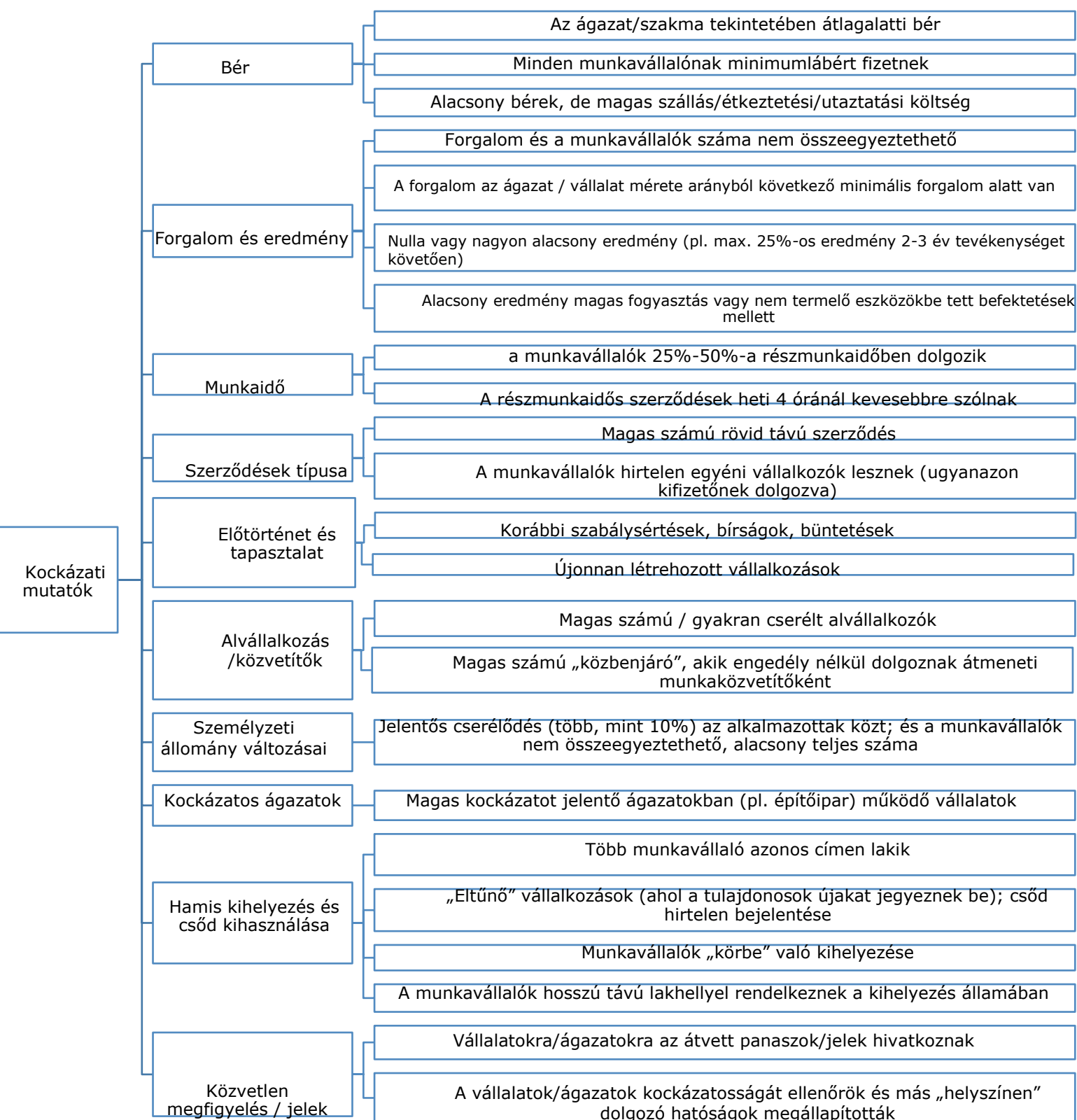
Példa

A **titoktartás** kérdésében úgy tűnik, egyetértés van a kockázatértékelést végző szakemberek között, hogy még a be nem jelentett munkavégzés egyes kockázatértékelési teljesítménymutatói széles körben ismertek és nyilvánosak lehetnek (ideértve azt, hogy elrettentésként és így megelőzésként szolgáljanak), másokat, melyek bonyolultabbak vagy az adatgyűjtés alternatív (pl. más közigazgatási szervtől eredő) forrásaira támaszkodnak, bizalmasan kell kezelni.

¹⁶ (Európai Platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére, 2018. június 14.-15.)

¹⁷ (Európai Platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére, 2018. június 14.-15.)

3. ábra Figyelmeztető jelek és mutatók a hatékony kockázatértékelésért

Forrás: CSD/ICF, a munkaértekezlet résztvevőinek prezentációi alapján.

5. A KOCKÁZATÉRTÉKELÉSI RENDSZEREK FELÜLVIZSGÁLATA

A munkaértekezlet minden résztvevője hangsúlyozta annak fontosságát, hogy létrehozzanak módszereket a fő felhasználók (ideértve a munkaügyi ellenőröket is) visszajelzéseinek gyűjtésére és a kockázatértékelési rendszer hatékonyságának az állami intézmények hatékonyságának részeként való felmérésére. Az ilyen értékelések hasznos információkat biztosíthatnak a rendszer fejlesztésének, az általános módszertan és megközelítések, valamint a figyelmeztető jelzések módosításának szükségességéről. A Madridban¹⁸ összegyűlt szakértők kiemelték, hogy a kockázatértékelési rendszerek értékelését óvatosan kell kezelni és figyelembe kell venni nem csak az ellenőrzések számát és a pénzügyi eredményeket, de a megfelelőséget és a szélesebb körben elért szociális, munkaügyi és gazdasági hatásokat is. Így például a befektetések megtérülése nem lehet kulcsfontosságú teljesítménymutató, helyette a munkaügyi jogokra, be nem jelentett munkavégzés bejelentett munkavégzéssé való átalakítására, elért megelőzésre (be nem jelentett munkavégzést nem alkalmazó vállalatok), stb. kell támaszkodni. Egyértelmű, hogy az értékelésre szolgáló modell kidolgozása során különbséget kell tenni az adó- és munkaügyi problémák között. Az adóügyi aspektus adatokat biztosíthat a munkaköltséggel kapcsolatos becslésekről, de nem képes kifejezni a teljes munkaügyi történetet.

Egy másik a megbeszélés során felvetett szempont, hogy a rendszer lehetővé teszi-e a törekvések fokozottabb szakpolitikai összehangolását. Még egy egyszerű jelzésrendszerrel sem könnyű az ellenőrzésekkel 100%-os találati és sikerességi arányt elérni, és egy ilyen rendszer nem biztosítaná a munkáltatók teljes csoportjának vagy az üzletágnak a képviselőjét. A szakértők rámutattak, hogy a kockázati modell értékelése információt kell, hogy biztosítson, ha a kiválasztott ügyek valóban a legkockázatosabbak és legsürgősebbek. Javasolták a **referenciaértékek** alkalmazását, hogy kimutassuk, a kockázatértékelési rendszer használata sokkal hatékonyabb, mint ha nem használnánk azt. Ez kimutatható akár a teljesítménymutatók előrehaladásának (sikerek a megvalósítás előtt és után) nyomon követése által és a hasonló problémákkal küszködő olyan más ágazatokkal vagy földrajzi területekkel való összehasonlítás által, amelyek körében a rendszer nem került bevezetésre.

Példák

A **görög** szakértő kifejtette, hogy Görögország egyike azon országoknak, melyek a közelmúltban vezették be szélesebb körben is a kockázatértékelési rendszert, könnyen elérhető és tesztelt szoftvertermékek, pl. az ESCORT (Oracle alatt fut) adott célra való alkalmazásával. Az ESCORT rendszert a svéd adóhatóság fejlesztette ki egy évtizeddel ezelőtt. Bármely országban bevezethető, és számos ország folyamatosan használja. A **spanyol** szakértő rámutatott, hogy egy ellenőrzés végrehajtását követően az eredményeket beviszik az INTEGRA rendszerbe, ahol a hatékonyság felmérésre kerül. Az INTEGRA rendszer lehetővé teszi a szakértők számára, hogy megtekintsék az egyes tevékenységek eredményeit (vállalatonként, intézkedésenként vagy régióként) és értékeljék az eredményességet (hogyan munkájuk sikeresebb vagy kevésbé sikeres lenne-e a kockázatelemző eszköz alkalmazása nélkül). 2018-ban az ellenőrzések 30%-os hatékonyság (az ellenőrzések sikerességének valószínűsége) mellett történtek, a nemmegfelelőség felfedezésére kialakított könnyebb módszereknek köszönhetően. **Belgiumban** az online e-platformokon alapuló kockázatértékelési rendszer lehetővé tette a munkaügyi szolgálat számára, hogy az ügyeket a korábbinál sokkal gyorsabban kezelje. A munkaértekezleten részt vevő belgiumi szakértő kiemelte, hogy a kockázatértékelési rendszer által a felső 5%-ba sorolt vállalatok 90%-a eredményesen ellenőrizhető. Összességében a rendszer lehetővé tette az összes ellenőrzés sikerességi arányának 35%-ról 75-80%-ra való emelését. Belgiumhoz hasonlóan **Görögország** munkaügyi hatósága szintén főképp az ERGANI rendszerre támaszkodik, amely nyilvántartja minden egyes munkavállaló munkaidőjének a számát; egyben nyomon követi a munkavállalók személyes adatainak változásait. A munkaügyi hatóságok ezen adatokat megpróbálják összekapcsolni a társadalombiztosítási adatokkal és más hasonló adatbázisokkal. A görög szakértő úgy látta, hogy a jövő legnagyobb hozzáadott értéke abban rejlik, ha az ERGANI rendszert összekapcsolják az adóhatóságok adatbázisával. A **román** szakértő kiemelte, hogy az országból hiányzik egy, a partnerek közös kampányait követő szisztematikus és szervezett visszajelzésre szolgáló rendszer, mely akadályozza a rendszer hatékonyságának értékelését.

¹⁸ (Európai Platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére, 2018. június 14.-15.)

6. SZAKPOLITIKAI JAVASLATOK

A madridi munkaértekezleten folyó megbeszélések számos olyan területet feltártak, ahol fejlesztésekre van szükség, így, az EU és a jövőbeli Európai Munkaügyi Hatóság (ELA) támogatásával:

- A kockázatértékelést nem különálló eljárásként, hanem a nemzeti e-Kormányzati Stratégiák (pl. Hollandia, Belgium) részeként kell megvalósítani. A Platform szempontjából a jövőben fontos téma lehet az IT-/szoftverkörnyezet és a tagállamok munkaügyi hatóságainak igényeinek áttekintése.
- Igény mutatkozik adatbázisok és kockázatelemzési rendszerek először nemzeti, majd nemzetközi szintű kidolgozására.
- Fontos, hogy a közigazgatási hivatalok megosszák tapasztalataikat a tagállamon belül és a tagállamok között is, hogy mindenkit előre figyelmeztethessenek a kialakuló tendenciákról, amint azokat először felfedezik a helyszíni munka során.
- Szükség van a kockázatértékelési rendszerek szinkronizálására és a kockázatértékelés és -kezelés közös, EU szintű modelljének létrehozására. Egyes tagállami hivatalok rámutattak, hogy nem rendelkeznek sem a szükséges módszertani tudással, sem magántanácsadáshoz való hozzáféréssel, így saját, korlátozott tapasztalataikra kell, hogy hagyatkozzanak. Ez a jövőbeli Európai Munkaügyi Hatóság számára is releváns probléma, mivel, ideális esetben, az ellenőrzés helye közös kockázatértékelési rendszerek alapján kerül meghatározásra. A részt vevő országok különféle kockázatértékelési rendszereinek használata nem optimális és ellentmondásokat eredményezhet (egyazon jogi személy egy rendszerben magas, egy másikban alacsony kockázattal járónak tűnhet fel).
- Magasabb szintű képzést kell biztosítani az ellenőrök számára az információtechnológiai eszközök és kockázatértékelési módszerek alkalmazása terén. Ez lehetővé tenné számukra, hogy részt vegyenek a kockázatértékelés kialakításában (felfelé építkező módszer).
- Bár az adatbázisok és adatbányászat használata létfontosságú a kockázatértékelés magas számú jogi személynél való végrehajtása során, nem szabad figyelmen kívül hagyni a további módszereket, melyeket, bár időigényesek, a „helyszínen” dolgozó munkaügyi ellenőrök alkalmaznak. A csapat helyi ismeretekkel rendelkező szakértői könnyebben azonosítják a valós problémákat és a legújabb csalásokat.
- A kockázatértékelési rendszerek hatékony működésének érdekében a hatóságoknak törekedniük kell a lehető legtöbb hasonló, belső és külső, nemzetközi adatbázis és rendszer összekapcsolására.
- A jogalkotásnak nem akadályoznia, hanem támogatnia kell az adatmegosztást (adatvédelemmel kapcsolatos kérdések) és a törekvések összehangolását ott, ahol arra a legnagyobb szükség van (pl. ne legyen kötelesség az összes anonim bejelentés kivizsgálása). Emellett a nemzeti jogszabályok lehetővé kell tegyék a rendőrtiszteknek / polgárőröknek, hogy elkísérjék az ellenőröket.
- Az országoknak tanulniuk kell az azonosított leggyakoribb csalásokból és alkalmazniuk kell más országok bevált gyakorlatait. Így például bevezethetik, hogy a részmunkaidős munkavállalók a minimálbérre érvényes jövedelemadó és társadalombiztosítási járulék 100%-át legyenek kötelesek fizetni
 - ez bevett gyakorlat Észtországban, Litvániában, Romániában, stb. Így a több munkahelyen dolgozó munkavállalók nem kerülhetik ki a társadalombiztosítási járulék megfizetését¹⁹.

¹⁹ (Európai Platform a be nem jelentett munkavégzés kezelésére, 2018. június 14.-15.)

SZAKIRODALMI JEGYZÉK

- Eurofound. (2009. október). *OASIS, Belgium*. Forrás: <https://www.eurofound.europa.eu/data/tackling-undeclared-work-in-europe/database/oasis-belgium>
- Eurofound. (2013). *Tackling undeclared work in 27 European Union Member States and Norway: Approaches and measures since 2008 [A be nem jelentett munkavégzés kezelése 27 EU-tagállamban és Norvégiában: 2008 óta bevezetett megközelítések és intézkedések]*. Forrás: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1324en3.pdf
- Eurofound. (n.d.). *Tackling undeclared work database, Country: Austria [A be nem jelentett munka kezelésére szolgáló adatbázis, Ország: Ausztria]*. Forrás: https://www.eurofound.europa.eu/data/tackling-undeclared-work-in-europe/database?title_field_value=&field_country_case_study_term_tid_selective%5B%5D=13816
- Európai Bizottság, A Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága. (2014. március). *Undeclared Work in the European Union [Be nem jelentett munkavégzés az Európai Unióban]*. Forrás: http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_402_en.pdf
- Európai Bizottság, A Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága. (2016. november). *European Platform tackling undeclared work, Member States Factsheets and Synthesis Report [A be nem jelentett munkavégzés kezelését célzó európai platform, tagállami tájékoztatók és összefoglaló jelentés]*. Forrás: <http://www.uiltucs.it/wp-content/uploads/2016/11/Study-UDW-in-MS-Factsheets-and-synthesis.pdf>
- Európai Bizottság, A Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága. (2017). *European Semester Thematic Factsheet: Undeclared Work [Európai szemeszter, Tematikus tájékoztató: be nem jelentett munkavégzés]*. Forrás: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester-thematic-factsheet_undeclared-work_en.pdf
- Európai Bizottság, Adóügyi és Vámuniós Főigazgatóság. (2006. február). *Risk Management Guide for Tax Administrations [Kockázatkezelési útmutató az adóhatóságok számára]*. Forrás: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/tax_cooperation/gen_overview/risk_management_guide_for_tax_administrations_en.pdf
- European Platform Tackling Undeclared Work [A be nem jelentett munkavégzés kezelését célzó európai platform]. (2018. június 14-15.). Thematic Review Workshop: Risk Assessment for More Efficient Inspections [Tematikus felülvizsgálati munkaértekezlet: Kockázatértékelés a hatékonyabb ellenőrzés érdekében]. Madrid, Spanyolország.
- European Platform Undeclared Work [Európai platform, Be nem jelentett munkavégzés]. (2017. október). *2017 Platform Survey Report: organisational characteristics of enforcement bodies, measures adopted to tackle undeclared work, and the use of databases and digital tools [2017. évi jelentés a platform értékeléséről: végrehajtási szervek szervezeti tulajdonságai, a be nem jelentett munkavégzés kezelésére bevezetett intézkedések, és az adatbázisok és digitális eszközök alkalmazása]*. Forrás: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=18747&langId=en>

- European Platform Undeclared Work [*Európai platform, Be nem jelentett munkavégzés*] (n.d.). *Data Mining for more efficient enforcement: A practitioner toolkit from the thematic workshop of the European Platform Undeclared Work* [Adatbányászat a hatékonyabb végrehajtás érdekében: Gyakorlati eszköztár az európai platform tematikus munkaértekezletéből, Be nem jelentett munkavégzés]. Forrás: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=18826&langId=en>
- Nemzetközi Munkaügyi Szervezet. (2013). *Labour Inspection and Undeclared Work in the EU* [Munkaügyi ellenőrzés és be nem jelentett munkavégzés az Európai Unióban] (LAB/ADMIN munkadokumentum, 29. sz.). Forrás: <https://digitalcommons.ilr.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.bg/&httpsredir=1&article=1280&context=intl>
- OECD. (2004. október). *Compliance Risk Management: Managing and Improving Tax Compliance* [Megfelelőséggel kapcsolatos kockázatkezelés: Adótörvények betartásának kezelése és fejlesztése]. Forrás: <https://www.oecd.org/tax/administration/33818656.pdf>
- Popescu, Cristescu, Stanila, & Vasilescu. (2016). *Determinants of Undeclared Work in the EU Members States* [A be nem jelentett munkavégzés meghatározó tényezői az EU tagállamaiban]. Forrás: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567116302945>
- Revenue, Irish Tax and Customs [*Jövedelem, ír adó- és vámügyek*]. (2016). *Éves jelentés*. Forrás: <https://www.revenue.ie/en/corporate/press-office/annual-report/2016/ar-2016.pdf>